

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. ŻURAWIA 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04; 29-35-69

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefon dyżurny 21-34-34

Telex: 816-436

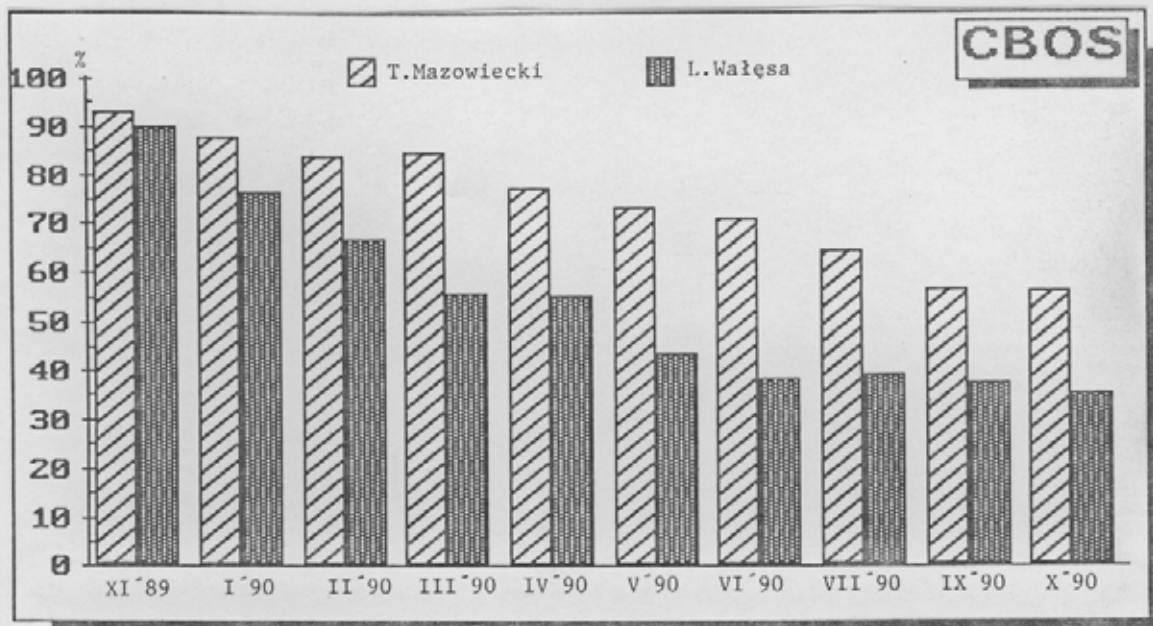
BS/355/130/90

OPINIE SPOŁECZEŃSTWA
O TADEUSZU MAZOWIECKIM I LECHU WAŁĘSIE

Komunikat z badań

Warszawa, październik 1990 r.

Opinie o Tadeuszu Mazowieckim i Lechu Wałęsie były badane przez CBOS w kilku wymiarach. Pierwszym z nich jest ocena działalności obu polityków. W październiku 1990 r.¹ ich działalność aprobuje większość społeczeństwa. Jednakże w porównaniu z okresem sprzed roku odsetek respondentów pozytywnie oceniających zarówno T.Mazowieckiego, jak i L.Wałęsę istotnie się zmniejszył (tab. 1). O ile w listopadzie '89 aprobatę działalności T.Mazowieckiego wyrażało 95% badanych, a L.Wałęsę - 93%, to obecnie odpowiednio: 73 i 60%. Jeszcze bardziej zmalała w omawianym okresie "aprobata netto" (różnica między aprobatą a dezaprobatą) - w przypadku T.Mazowieckiego z 93 do 56%, a L.Wałęsę z 90 do 35% (rys. 1).

Rys. 1. Społeczna "aprobata netto" działalności T.Mazowieckiego i L.Wałęsę

¹ Sondaż "Aktualne problemy i wydarzenia (9)" zrealizowano w dniach 17-23 października 1990 r. na ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności (N=1477). Dane porównawcze w tabelach pochodzą z wcześniejszych comiesięcznych (oprócz sierpnia br.) badań realizowanych przez CBOS (próby liczące standardowo 1500 osób).

Tabela 1

w procentach

Ocena działalności	Wskaźniki respondentów według terminów badań:										Zmiany XI '89-X'90	
	XI '89	I '90	II '90	III '90	IV '90	V '90	VI '90	VII '90	IX '90	X '90		
Aprobata:												
T. Mazowiecki	94,7	91,3	88,9	90,0	84,4	81,2	81,4	76,4	72,7	73,2	-21,5	
L. Wałęsa	92,8	85,0	79,2	73,7	72,0	64,2	62,0	61,7	61,9	60,2	-32,6	
Brak aprobaty:												
T. Mazowiecki	1,6	3,7	5,3	5,4	7,1	8,0	10,2	12,1	16,2	17,0	+15,4	
L. Wałęsa	3,1	8,9	12,6	17,9	16,7	20,7	23,6	22,6	24,7	24,8	+21,7	
Aprobata netto:												
T. Mazowiecki	93,1	87,6	83,6	84,6	77,3	73,2	71,2	64,3	56,5	56,2	-36,9	
L. Wałęsa	89,7	76,1	66,6	55,8	55,3	43,5	38,4	39,1	37,2	35,4	-54,3	
Brak opinii:												
T. Mazowiecki	3,6	4,8	1,0	4,6	8,4	10,8	8,1	11,2	10,8	9,5	+ 5,9	
L. Wałęsa	4,1	6,0	4,7	8,3	11,1	15,1	14,0	15,3	12,9	14,8	+10,7	

Zmiany w rozkładzie opinii o działalności tych dwu polityków następowały w różnych okresach. Grono aprobujących działalność T.Mazowieckiego zmalało przede wszystkim w kwietniu (o 5,6%) oraz w lipcu (o 5%). Natomiast we wrześniu wzrosła liczba respondentów oceniających go negatywnie (o 4,1%). Działalność L.Wałęsy gorzej oceniano w styczniu i maju (odsetek aprobujących zmalał w obu terminach o 7,8). Również w styczniu, a następnie w marcu wzrósł odsetek dezaprobujących (odpowiednio o 5,8 i 5,3). W ciągu tego roku wzrósł także odsetek badanych wstrzymujących się od wyrażenia swojej opinii.

Oceną działalności obu polityków znajduje odzwierciedlenie w odpowiedzi badanych na pytanie, czy rola i znaczenie w życiu politycznym kraju T.Mazowieckiego i L.Wałęsy powinny się zmieniać (tab. 2).

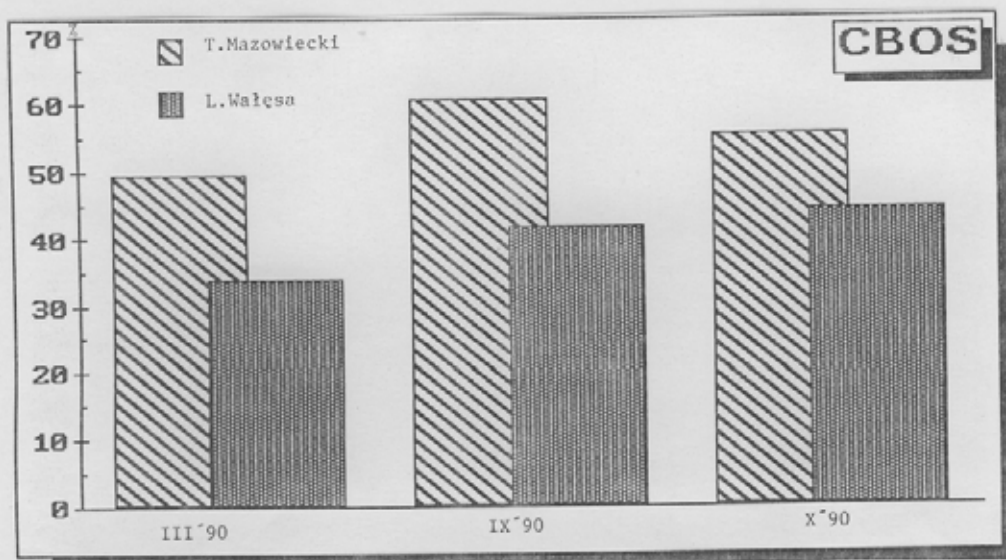
Tabela 2

w procentach

Opinie o potrzebie zmian roli i znaczenia w życiu politycznym kraju T.Mazowieckiego i L.Wałęsy	Wskazania respondentów według terminów badań:		
	III '90	IX '90	X '90
T.Mazowiecki:			
Wzrost	49,4	60,7	55,2
Bez zmian	45,7	22,8	25,3
Zmniejszenie	3,2	7,3	11,2
Nie zna osoby	0,9	0,8	0,4
Trudno powiedzieć	0,7	8,0	7,4
L.Wałęsa:			
Wzrost	33,8	41,7	44,2
Bez zmian	46,7	28,9	26,5
Zmniejszenie	17,1	18,8	19,0
Nie zna osoby	0,9	0,3	0,3
Trudno powiedzieć	1,2	9,6	9,5
Uwaga. Pytanie to zadawano tylko w trzech wymienionych terminach badań. Dotyczy również tab. 3.			

Za wzrostem roli T.Mazowieckiego najwięcej respondentów opowiedziało się we wrześniu (61%), w październiku - już nieco mniej (55%); rysunek 2.

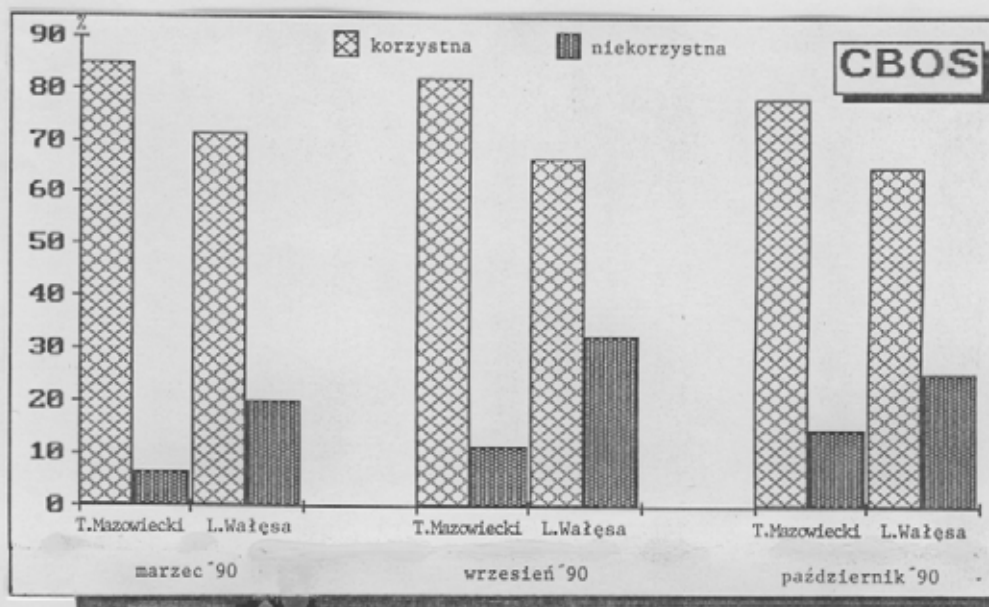

Rys. 2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: "Czy chciał(a)by Pan(i), aby w najbliższych miesiącach rosły rola i znaczenie w życiu politycznym kraju T.Mazowieckiego i L.Wałęsy?"

Co dziesiąty ankietowany uważa obecnie, że znaczenie polityczne T.Mazowieckiego powinno maleć. Jedna czwarta jest zdania, że jego polityczna rola nie powinna się zmieniać. Za wzrostem znaczenia L.Wałęsy jest obecnie 44% ankietowanych, co piąty - za zmniejszeniem, natomiast jedna czwarta (podobnie jak w przypadku T.Mazowieckiego) nie widzi potrzeby zmian roli tego polityka.

Zmniejszeniu aprobaty działalności towarzyszy malejąca liczba korzystnych opinii o obu osobistościach politycznych (rys. 3). Dotyczy to porównania wskazań z października z danymi marcowymi, od września bowiem (tak jak i w przypadku poprzednio omówionych wskaźników) występuje stabilizacja ocen. Ponad trzy czwarte ankietowanych ma w październiku korzystne opinie o T.Mazowieckim, niekorzystne zaś 15%. O L.Wałęsie pozytywnie wypowiada się 65%, negatywnie - 25,5%.

Podsumowując te trzy wymiary opinii, przyjmujemy, że akceptacja danego polityka oznacza, że respondent aprobuje jego działalność, jest za wzrostem jego roli politycznej i ogólnie korzystnie go ocenia, natomiast brak akceptacji oznacza odpowiednio: brak aprobaty, optowanie za zmniejszeniem znaczenia w życiu politycznym i ogólną niekorzystną ocenę polityka. I tak - T.Mazowieckiego akceptuje 49,4%, brak akceptacji wyraża natomiast 2,3%. Akceptację L.Wałęsy prezentuje 38,8%, jej brak zaś - 4,1%. Obu polityków jednocześnie akceptuje 19,8% badanej populacji.

Rys. 3. Rozkład korzystnych i niekorzystnych opinii respondentów o T. Mazowieckim i L. Wałęsie

Bardziej szczegółowe opinie o obu omawianych osobistościach politycznych respondenci prezentowali odpowiadając na pytanie, jakie cechy, predyspozycje są bardziej charakterystyczne dla każdego z nich (tab. 3).

Według ankietowanych T. Mazowiecki jest bardziej odpowiedzialny za słowa i czyny (52,5% wskazań w październiku; L. Wałęsa 17%), jest również człowiekiem bardziej godnym zaufania (45% wobec 19%). L. Wałęsa jest natomiast odważniejszy i bardziej zdecydowany (59% wobec 20% wskazań na T. Mazowieckiego) oraz umiejętniej się reklamuje (odpowiednio 56,5 i 18,5%). Respondenci nieco częściej stwierdzają, że to raczej T. Mazowiecki lepiej reprezentuje polskie sprawy za granicą (34%; L. Wałęsa - 30%), bardziej ceni demokrację (odpowiednio 33 i 27%), ma lepszych doradców (29 i 23%) i dobry program (24 i 18%). Natomiast o L. Wałęsie nieco częściej mówiono, że lepiej wyraża interesy większości Polaków (37%; T. Mazowiecki - 33%).

Zdaniem około 20% respondentów obaj politycy w równym stopniu są ludźmi godnymi zaufania, ceniącymi demokrację, dobrze reprezentującymi polskie sprawy za granicą.

Odwagę i zdecydowanie przypisuje T. Mazowieckiemu obecnie więcej (o 5%) ankietowanych niż w lipcu, L. Wałęsie natomiast mniej (o 7%). Odwrotna tendencja wystąpiła w przypadku opinii o tym, który z polityków ma lepszych doradców - 6% więcej respondentów wskazało w październiku

Tabela 3

w procentach

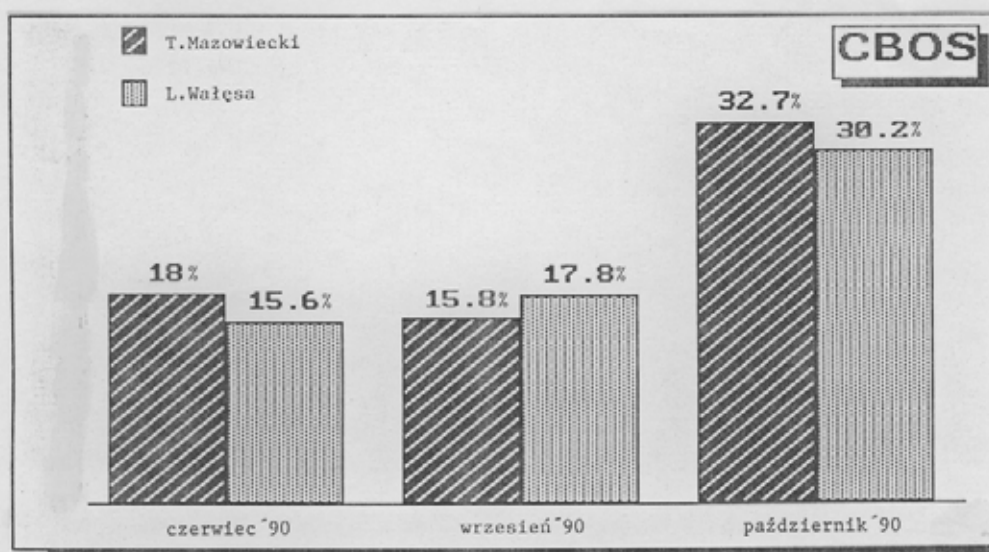
Treść pytania	Odpowiadający:																	
	raczej T. Mazowiecki				raczej L. Wałęsa				oba w równym stopniu				ani jeden, ani drugi				trudno powiedzieć	
	VII '90	X '90	VII '90	X '90	VII '90	X '90	VII '90	X '90	VII '90	X '90	VII '90	X '90	VII '90	X '90	VII '90	X '90		
Który z polityków, Tadeusz Mazowiecki czy Lech Wałęsa, Pana(i) zdaniem:																		
(A) jest człowiekiem godnym zaufania	46,0	45,0	16,2	18,9	25,3	21,9	5,8	6,4	7,7									
(B) jest odważny i zdecydowany	15,1	20,2	66,0	58,9	9,4	10,9	2,4	2,6	7,2									
(C) jest odpowiedzialny za słowa i czyny	60,4	52,5	15,9	17,4	11,7	15,4	3,5	4,8	9,6									
(D) lepiej wyraża interesy większości Polaków	32,1	32,8	35,3	37,4	18,4	13,2	4,1	4,1	12,3									
(E) bardziej ceni demokrację	31,3	33,2	22,3	27,4	26,5	19,6	3,0	2,7	16,9									
(F) lepiej reprezentuje polskie sprawy za granicą	32,6	33,8	30,2	29,6	23,8	21,7	2,0	2,8	11,7									
(G) ma lepszych doradców	36,7	29,2	17,1	22,8	12,6	12,9	3,3	3,7	31,1									
(H) może więcej zrobić dla Polski	-	31,7	-	33,0	-	13,1	-	3,5	18,5									
(I) ma dobry program	-	23,8	-	18,4	-	11,5	-	13,9	32,1									
(J) umiejętniej się reklamuje	-	18,5	-	56,5	-	10,0	-	3,9	11,0									
(K) podoba się większości Polaków	-	23,3	-	46,0	-	11,0	-	1,6	17,8									
(L) jest lepszym kandydatem na prezydenta	44,2	46,7	18,2	31,4	5,1	5,2	18,0	4,9	11,4									
(M) byłby lepszym prezydentem	-	46,8	-	30,3	-	3,0	-	4,5	15,0									
(N) zwycięży w wyborach	-	29,2	-	37,9	-	1,2	-	1,6	29,9									

na L.Wałęsę, natomiast na T.Mazowieckiego o 7,5% mniej. Zmniejszył się także (o 8) odsetek stwierdzających, że to raczej T.Mazowiecki jest odpowiedzialny za słowa i czyny.

Blisko połowa ankietowanych uważa, że T.Mazowiecki jest lepszym kandydatem na prezydenta² oraz, że byłby lepszym prezydentem. Na L.Wałęsę wskazuje w obu tych przypadkach ok. 30%. Zwycięstwo w wyborach przypisuje się natomiast częściej L.Wałęsie (38%, T.Mazowieckiemu - 29%). W lipcu 18% respondentów zapytanych, który z omawianych polityków jest lepszym kandydatem na prezydenta odpowiedziało, że "ani jeden, ani drugi", w październiku już tylko 5% ma takie zdanie. Jednocześnie o 13% więcej osób niż w lipcu wskazało na L.Wałęsę jako na lepszego kandydata.

W ostatnim półroczu trzykrotnie pytano o preferencje wyborcze. T.Mazowieckiego i L.Wałęsę spośród różnych kandydatów wymieniano najczęściej, przy czym w październiku (rys. 4) odnotowano wyraźny wzrost wskazań na każdego z nich (przy minimalnej - nieistotnej statystycznie - przewadze T.Mazowieckiego).

Rys. 4. Rozkład odpowiedzi na pytanie: "Kogo chciał(a)by Pan(i) widzieć na stanowisku prezydenta?"

² Por. "Zainteresowanie wyborami prezydenckimi", komunikat CBOS, 10.10.1990, październik 1990 r.

Z porównania opinii o obu politykach wynika, że T.Mazowiecki jest częściej akceptowany przez respondentów niż L.Wałęsa, który w społecznej ocenie jest postacią bardziej kontrowersyjną. Jednocześnie wyraźnie zwiększa się krytycyzm wobec obu polityków, zwłaszcza w ogólnych ocenach. Tym niemniej znacznie częściej niż pół roku temu są oni wymieniani jako najbardziej odpowiedni kandydaci na stanowisko prezydenta. Podkreślić również należy, że respondenci częściej opowiadają się za zwiększeniem ich roli politycznej niż za jej zmniejszeniem.